Code no : 1

HS

विषय: - कारुण्यं परमो धर्म:

कारुण्यम् नास्ति

मम कर्तव्यम् ।

~~पठनानन्तरम्~~

उपरिपठनार्थम् एव अहं ~~मम~~ ~~सुहृद्देपाना~~ ~~साकम्~~ नादापुरम् अगच्छन् । तत्रस्तम् मम प्रिय मित्र: आसीत् दीपू । अज्ञानम् तत् ग्रामे मम एक: इव मित्र: आसीत् स: । ~~दिनस्यादिनमेव~~ तस्य गृहम् अस्माकम् विद्यालयस्य समीपे आसीत् । अत: अहं नित्यम् तस्य गृहम् गच्छति स्म ।

मम कृते तस्य परिवार: मम बन्धुजना इव आसीत् । तस्य माता गृहे मम इष्टतम भोजनानि पाकं कृत्वा तस्य हस्ते मह्यं प्रेदयति स्म । तस्य भगिनी आसीत् दिव्या । ~~तस्या~~: ताम् दृष्ट्वा मह्यं मम भगिनी कात्यायनी: स्मरणं आगच्छति । तयो: नाम इव सादृश्यं तयो: प्रवृतीम् अपि आस्ताम् । दिव्या अपि माम् ज्येष्ठ: इव स्निह्यति ~~स्म~~ स्म ।

~~मित्रस्य~~ मित्रेन साकं यदा अहं तस्य गृहं गमिष्यति तदा अहं ~~म~~ दिव्याया कृते किमपि निश्चयेन दास्यति स्म । दिव्या

पठने बहु समर्था आसीत् । एकं दिने दीपू मह्यं अवदत् "दिव्या पठने बहु समर्था एव अतः तस्याः अभिलाषः पठित्वा एका वैद्या भवितुं अस्ति" इति । किन्तु तयोः पितुः तस्य रोगेन तस्य तदर्थम् धनं संभादनीयतुं कदापि न शक्नोति इति सः जानाति स्म । अतः दीपू तस्य पठनानन्तरम् एक कर्मं कृत्वा दिव्यायाः पठनार्थम् धनम् संभादनीयम् इति अचिन्तयत् ।

द्वय वर्षानन्तरम् मम कृते दीपोः कृते च कर्मम् अलभ्यत । तत अवसरे महाविद्यालये पठनार्थम् प्रवेशपरीक्षां लिखितुं दिव्या मम साकं अगच्छत् । ~~किन्तु~~ परीक्षायाः फलम् ज्ञात्वा सर्वे सन्तुष्टाः अभवन् । नगरस्य एकं उत्तमविद्यालये एव उपरिपठनार्थम् नाम अवसरम् अलभत । किन्तु तदर्थम् बहु धनम् अवश्यं आसीत् । तत संभादयितुं दीपू कठिन प्रयत्नमकरोत् । तस्याः प्रयत्नम् दृष्ट्वा तस्याः पिता किमपि कर्तुम् तस्य रोगेन न ~~शक्यति इति~~ असमर्थः इति दुःखम् अनुभवति स्म । किन्तु दीपू तस्य पितुः समाश्वसयत् । अहमपि किञ्चित धनं तम अदात् । किन्तु पठनार्थम् पूर्वं धनं दातुं सः शक्नः नासीत् । ~~किन्तु दीपू~~ यत धनं आसीत तत धनेन दिव्या पठितुं नागरम् अगच्छत् । पूर्वं धनं निश्चयेन दास्यामि इति तस्य वचनेन विद्यालयस्य अध्यापकाः तां पठितुम् अनुमतिं अदात् ।

तत वार्तां श्रुत्वा दीपू बहु सन्तुष्टः अभवत् । किन्तु

तदनन्तरम् किमपि अभवत तत् कोऽपि न ~~अचिन्तन~~
~~अचिन्तयन्~~ जानाति स्म। ~~एकं~~ ~~[illegible]~~ एकं यान अपकडे
मम मित्रस्य मृत्यू अभवत। दीपू तस्य ~~भगिनी दिव्याम्~~
कुटुम्बम् परित्यज्या बहु दूरम् अगच्छत्। तत् वार्ता श्रुत्वा
दिव्या गृहं प्रत्यागच्छत। तत् परिवारं तत् दुःखस्य समुद्रे मग्नाः
अभवन। ~~ज्येष्ठस्य पठना~~

ज्येष्ठस्य मरणानन्तरं दिव्यायाः कृते पठनार्थम् धनं
दातुं कोऽपि नासीत्। ~~अतः~~ ~~[illegible]~~ किन्तु तस्याः इच्छा
पूरीकर्तुं अहं निश्चितवन्त। सा माम् अपि ज्येष्ठः इति परिगणयति
चेत तस्याः पठनम् मम आवश्यमेव इति अहम् निश्चिकाय।
~~मम~~ अन्यजनाः मम निश्चये सन्तुष्टाः न आसीत्। किन्तु
अहं तस्मात ~~न व्यतिचालितुं~~ न व्यतिचलत। मम निर्बन्देन दिव्या
पठितुम् पुनरारभत्। ~~[illegible]~~

त्रयवर्षानन्तरम् अद्य दिव्याया पठनम् पूर्ती ~~अभवत्~~ अभवत।
तदर्थम् ताम् गृहं आनयितुं अहं तस्याः विद्यालयम् अगच्छत।
दिव्या बहु सन्तोषेन ~~मम~~ समीपं "ज्येष्ठा" इति उक्त्वा ~~आगच्छ~~ अगच्छत तस्य
वदनम् दृष्ट्वा मम मनमपि सन्तुष्टः अभवत। अद्य दीपू अत्र
आस्ति चेत सः अपि बहु सन्तुष्टः भवति इति अहं अचिन्तयत
तस्याः सः अहं तस्य गृहं अगच्छत। तस्याः मातापितरौ

आवाम् दृष्ट्वा बहु सन्तुष्टौ अभवन् । यथा अहं तत्रात् जातुं आरभत माता मम हस्तं ग्रहीत्वा अवदत 'भवान् अस्माकम् कृते किमपि अकरोत तदर्थम् भवन्तम् कथम् धन्यवादम् वदामि वदति' इति अहं न जानामि" इति । तत वदनावसरे अहं अपश्यत तयोः नयने । तस्याः नयनात् अश्रूणि मुमोच । सा पुनः अवदत् 'तस्य कारुण्येन एव अद्य दिव्या तस्याः इच्छाम् पूरीकरोत" इति । तदा अहम् अवदत् - ' इतम् मम कारुण्यं नास्ति मम कर्तव्यमेव । मम कृते दिव्या मम भगिनी एव । तस्याः कृते अहं किमपि कर्तुं सदा सन्निहितः" इति । तदा माता अवदत " मम दीपू कुत्रापि न अगच्छत । अद्य तम मम पुरतः अहम् पश्यामि भवन्तम् रूपेण इति । तत श्रुत्वा मम नयनात् अपि अश्रूणि मुमोच ।

अस्माकम् जीवने करुणायाः कृते बहु स्थानमस्ति । तत अन्यैः जीवने किमपि साहाय्यं अन्यं कर्तुं मिलति चेत तस्मिन् अवसरे एवं चिन्तनीयं - आवाम किमपि अन्यं साहाय्यं करिष्यत तत कारुण्यं नास्ति अस्माकम् कर्तव्यम् एव इति ।